

УДК 343.122/98

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.3>

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ПОТЕРПІЛОГО НА ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ

Бояров В.І.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального процесу та криміналістики
Академії адвокатури України
ORCID: 0000-0001-9155-505X*

Кучинська О.П.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу та криміналістики
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка
ORCID: 0000-0003-3464-4798*

Бояров В.І., Кучинська О.П. Деякі проблемні питання забезпечення права потерпілого на доступ до правосуддя.

У статті розглянуті деякі проблемні питання, пов'язані з певним обмеження права потерпілого на доступ до правосуддя, оскільки він, за чинним КПК України не є стороною обвинувачення. В результаті, за визначенням Верховного суду, потерпілий є учасником кримінального провадження, якій займає самостійну позицію. Наводиться позиція розробника Кодексу щодо статусу потерпілого. Статус є наслідком побоювань, що надання потерпілому значного обсягу прав на практиці може призвести до того, що потерпілий через не володіння ситуацією досудового розслідування буде заважати обвинуваченню здійснювати кримінальне переслідування. Йдеться про можливу «конкуренцію обвинувачень»: публічного обвинувача і потерпілого.

Сучасний статус і певна конфліктність інтересів між прокурором (публічний) і потерпілим (особистий) призводить до зловживання процесуальними правами стороною обвинувачення. Результатом ставлення до потерпілого (дій і бездіяльності) є його вторинна віктимізація. Тобто яка не є прямим наслідком злочинної дії, а спричиняється реакцією сторони обвинувачення на потерпілого під час досудового слідства і судового розгляду. Наводяться типові ситуації досудового розслідування, пов'язані з зловживанням процесуальними правами з боку обвинувачення. Зокрема: невизнання або несвоєчасне визнання за особою статусу потерпілого; неправомірні спроби закриття кримінального провадження; бездіяльність слідства та ін.

Недопущення ситуацій, коли потерпілий уникає від активної діяльності у кримінальному провадженні, автори пов'язують з необхідністю формування окремих криміналістичних методик розслідування. В рекомендаціях повинні бути передбачені рекомендації виходу з негативних ситуацій; визначення особливостей криміналістичної характеристики потерпілого. Пропонується проведення тактичних операцій «Віктимність потерпілого», «Перевірка показань потерпілого», «Захист потерпілого (свідка)», результати проведення яких допоможуть попередити вторинну віктимізацію.

Наголошується, що саме окремі криміналістичні методики в таких ситуаціях підвищують як ефективність розслідування так і подальший розгляд справи в суді в умовах активної участі потерпілого у кримінальному провадженні.

Ключові слова: кримінальне провадження, потерпілий, криміналістична віктимологія, вторинна віктимізація, криміналістична методика, тактична операція.

Boyarov V.I., Kuchynska O.P. Some problematic issues in ensuring the victim's right to access justice.

The article discusses some problematic issues related to a certain restriction of the victim's right to access to justice, since, according to the current Code of Criminal Procedure of Ukraine, he is not a party to the prosecution. As a result, according to the definition of the Supreme Court, the victim is a participant in criminal proceedings, which occupies an independent position. The position of the developer of the Code regarding the status of the victim is given. The status is a consequence of fears that granting the victim a significant amount of rights in practice may lead to the fact that the victim,

due to not knowing the situation of the pre-trial investigation, will hinder the prosecution from carrying out criminal prosecution. This is about the possible «competition of accusations»: the public prosecutor and the victim.

The current status and a certain conflict of interests between the prosecutor (public) and the victim (personal) leads to abuse of procedural rights by the prosecution. The result of the attitude towards the victim (actions and inactions) is his secondary victimization. That is, it is not a direct consequence of the criminal act, but is caused by the reaction of the prosecution to the victim during the pre-trial investigation and trial. Typical situations of pre-trial investigation related to abuse of procedural rights by the prosecution are presented. In particular: non-recognition or untimely recognition of the victim's status in person; unlawful attempts to close criminal proceedings; inaction of the investigation, etc.

The authors link the prevention of situations where the victim avoids active activity in criminal proceedings with the need to form separate forensic investigation methods. The recommendations should include recommendations for overcoming negative situations; determination of the features of the forensic characteristics of the victim. It is proposed to conduct tactical operations "Victimization of the victim", "Verification of the victim's testimony", "Protection of the victim (witness)", the results of which will help prevent secondary victimization.

It is emphasized that it is certain forensic techniques in such situations that increase both the effectiveness of the investigation and the subsequent consideration of the case in court in conditions of the victim's active participation in criminal proceedings.

Key words: criminal proceedings, victim, forensic victimization, secondary victimization, forensic methodology, tactical operation.

Постановка проблеми. Призначення кримінального судочинства полягає, перш за все, у захисті постраждалих від злочинів. У цьому відношенні потерпілі, парадоксальним чином, виявилися ущемленими у реалізації принципу змагальності сторін у досудовому провадженні. Це, певним чином пов'язано із чинним статусом потерпілого, визначеного у Кримінальному процесуальному Кодексі України (далі – КПК) і є одним з дискусійних питань сучасного кримінального процесу. Так, підводячи попередні підсумки 10-річного застосування чинного КПК, один з розробників Кодексу - професор Шумило М.Є. констатував, що процесуальний статус потерпілого не дозволяє йому повноцінно здійснювати свої права щодо збирання та подання доказів [1, с. 112].

Це пов'язано, переважно, з втратою потерпілим статусу сторони обвинувачення: він може бути обвинувачем, за реалій сучасного КПК, лише у двох випадках: у разі відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді, коли потерпілий висловив згоду на підтримання обвинувачення в суді (ст. 340 КПК) або у разі зміни прокурором обвинувачення і поставлення питання про застосування закону України про кримінальну відповідальність за менш тяжке кримінальне правопорушення, чи про зменшення обсягу обвинувачення, коли потерпілий висловив згоду на підтримання обвинувачення у раніше пред'явленому обсязі (ст. 338 КПК). Саме тоді потерпілий є стороною кримінального провадження й користується всіма правами сторони обвинувачення лише під час судового розгляду, а в усіх інших випадках потерпілий не є стороною кримінального провадження і займає самостійну позицію як учасник кримінального провадження – відповідно до висновку Постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 2 квітня 2020 р. у справі № 161/19398/17 [2].

Позиція потерпілого у цьому контексті розглядається в рамках кримінального переслідування, поряд з іншими учасниками, до яких можна віднести, крім публічного обвинувача, слідчого та керівника органу досудового розслідування, також й потерпілого та його представника; цивільного позивача та його представника.

Метою дослідження є аналіз проблематики участі потерпілої особи у кримінальному провадженні; вторинної віктимізації, формування криміналістичних рекомендацій та розроблення тактичних операцій, за допомогою яких обвинувачення може позитивно впливати на підвищення ефективності розслідування злочинів.

Стан опрацювання проблематики. В цілому можна зазначити, що питання про місце потерпілого та його правового статусу у кримінальному судочинстві залишаються дискусійними з моменту набрання чинності КПК і певним чином негативно впливає на забезпечення права потерпілого на доступ до правосуддя, забезпечення його активної позиції та на вирішення завдань кримінального провадження. Зазначені питання неодноразово були предметом дослідження вітчизняних науковців-процесуалістів і криміналістів, зокрема, Гловюк І.В., Лобойка Л.М., Сисоєнка Г.І., Туманянц А.Р., Шибіки В.П., Шумило М.Є. та багатьох ін. Особливості статусу потерпілого за чинним КПК в останні роки розглядалися в дисертаційних дослідженнях Діденка Є.В., Пилипенка Д.О., Резнікової О.І., Кавуна Д.Ю., Сольонової О.О., Щиголя О.В. та ін. Але до цього часу залишається багато дискусій-

них питань, пов'язаних з проблемами доступу потерпілого до правосуддя: зловживання процесуальними правами стороною обвинувачення, негативний вплив вторинної віктимізації; відсутність криміналістичних рекомендацій, спрямованих на активізацію участі потерпілого в кримінальному провадженні та ін.

Так, Щиголь О.В., у контексті покращення процесуального статусу потерпілого запропонував закріплення прав потерпілого на відмову від участі у впізнанні, слідчому експерименті; проводити його освідування тільки за згодою потерпілого та можливість відмовитися від процесуального статусу потерпілого [3, с. 282, 331-334].

Гловюк І.В. досліджує проблеми участі потерпілого у кримінальних провадженнях, які традиційно відносяться до приватно-публічного обвинувачення, зокрема, про домашнє насильство. Вона підкреслює велике значення урахування психологічного стану та потреб постраждалих; до загальних стандартів ефективності досудового розслідування, серед інших, залучення та участь потерпілого (підхід, орієнтований на потерпілого) [4, с. 37-38].

Резнікова О.І. зазначає, що у криміналістичній характеристиці злочинів, за традиційною схемою, структура елементу, що присвячений особливостям потерпілого, може містити такі три блоки даних про потерпілу особу. Перший, включає систему соціальних, психологічних й біологічних даних про ознаки, якості та властивості, що стали віктимними; другий – охоплює характеристику поведінки потерпілого, яка передувала злочину, й продемонстрована у ході реалізації злочинного наміру та після злочинного посягання; й третій – містить дані про стосунки між потерпілим та злочинцем (їх знайомство, наявність відносин між ними та ін.) [5, с.11].

Здоровко С.Ф. пропонує під час розслідування (кримінальних проваджень про вбивства) проводити тактичну операцію «Віктимність жертви», основним завданням якої є з'ясування, чому саме дана особа стала жертвою злочину. Передбачається, що дана операція повинна включати до свого складу: допит родичів, знайомих, колег по роботі потерпілого; огляд документів, інформації з комп'ютера, телефону жертви, вивчення організаційно-розпорядчих функцій жертви як посадової особи та ін., а також використання оперативних можливостей, в тому числі у плані отримання інформації з баз даних правоохоронних органів [6, с. 20-22] (не згадуючи при цьому важливість також створення умов для недопущення «вторинної віктимізації»).

У доктрині до загальних стандартів ефективності досудового розслідування поділяються на: загальні (незалежність і неупередженість; належність (адекватна компетентність); ретельність; повнота; оперативність і своєчасність; контроль громадськості (відкритість); залучення та участь потерпілого) та спеціальні (залежно від обставин провадження: урахування вразливості особи, здійснення міжнародного співробітництва у провадженнях із транскордонним елементом)

Викладення основного матеріалу. На думку одного з авторів тексту чинного КПК професора Лобойка Л.М., сучасний процесуальний статус потерпілого – це є наслідком побоювань, що надання потерпілому значного обсягу прав на практиці може призвести до того, що потерпілий через не володіння ситуацією досудового розслідування буде заважати обвинуваченню (слідчому й процесуальному керівнику досудового розслідування, і надалі – публічному обвинувачу) здійснювати кримінальне переслідування. Керівником у справі здійснення обвинувачення, на його думку, має бути один суб'єкт – публічний обвинувач. А надання «сильних» прав потерпілому призведе до «конкуренції обвинувачень», здійснюваних публічним обвинувачем і потерпілим [7, с. 19].

Підтримують цю позицію й інші науковці, зокрема, Патрелюк Д.А., розглядаючи питання щодо підвищення ефективності кримінального переслідування, зазначає, що «... наділення потерпілого активними правами, в окремих випадках, може значно ускладнювати кримінальне переслідування...» [8, с.756].

В основу чинного КПК України покладена європейська модель кримінального процесу. При цьому на законодавчому рівні визначено, що відшкодування завданої потерпілій особі шкоди часто бере на себе держава - за допомогою відповідних фондів, які відшкодовують потерпілому втрати. Законодавство нашої країни цього не передбачає, хоча відповідно до вимог ст. 1177 ЦК України шкода, завдана фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення, відшкодовується відповідно до закону (зокрема, компенсується за рахунок Державного бюджету України у випадках та порядку, передбачених законом). У 2005 р. Україною підписано Європейську конвенцію про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів (1983 р.). Але у подальшому ця Конвенція не була ратифікована, а направлений до Верховної Ради України у 2020 р. проект Закону України «Про компенсацію шкоди жертвам насильницьких правопорушень» у 2021 р. знятий з розгляду [9].

Одним з найпоширеніших джерел доказів у багатьох кримінальних провадженнях є свідок але не можна принижувати важливість показань потерпілого (жертви), хоча це джерело доказів також є достатньо нестабільним. Треба виходити з того, що саме потерпілий у окремих категоріях крими-

нальних проваджень (в першу чергу, це справи про вчинення насильницьких злочинів) є одним з головних джерел отримання доказової інформації, яка має значення для ефективного розслідування справи, оскільки така особа: повідомляє про злочин, є очевидцем злочинних дій, має на собі сліди, наприклад, насильницьких дій і саме від неї, на початковому етапі розслідування, залежить, не тільки внесення відповідних даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань та визначення ознак певного складу злочину, але й встановлення всіх обставин злочину, інших жертв, винних осіб, мотивації злочинних дій та багато ін.

На відміну від свідка, потерпілий зацікавлений у певних наслідках вирішення справи, оскільки йому заподіяна шкода. Тому, даючи показання, він не тільки сприяє правильному розв'язанню питання про винуватість або невинуватість підозрюваних (обвинувачуваних), але й одночасно домагається задовольнити особистий інтерес у кримінальному процесі.

Але в силу вище визначених обставин, жертва не завжди бажає давати показання. Чинний КПК (п. 6 ч. 1 ст. 56) дає потерпілому право як давати пояснення, показання так і право відмовитися їх давати. Хоча є цілком обґрунтованою позиція науковців про необхідність покладення на потерпілого обов'язку давати показання в тому разі, якщо саме він (потерпілий) ініціював кримінальне провадження. Тоді лише у випадку, якщо досудове розслідування розпочате без такої заяви, давати показання є правом потерпілого [10, с. 14].

Найбільш абсурдним положенням нового КПК стосовно потерпілого (глава 35), була неприпустимість укладення угоди про визнання винуватості у разі наявності потерпілого у кримінальному провадженні. Після внесення у 2017 р. змін до ст. 469 КПК, законодавець передбачив виключення із загального правила про заборону укладати угоду про визнання винуватості, якщо у кримінальному провадженні бере участь потерпілий. Зокрема, процесуальна домовленість між учасниками кримінального провадження щодо такої угоди дозволена за умови надання всіма потерпілими письмової згоди прокурору на укладення ними угоди (ч. 4 ст. 469 КПК) [11].

Досить часто взаємовідносини слідчого, прокурора з особою, яка постраждала в результаті злочину (потерпілий, жертва), носять достатньо проблемний характер. Це проявляється: у відсутності конструктивізму у взаємовідносинах потерпілого зі слідчим, прокурором під час досудового розслідування; бездіяльності слідства; неправомірних спробах закриття кримінального провадження та іншими проявами зловживання обвинуваченням процесуальними правами.

Причинами, які викликають бездіяльність слідства і перешкоджають нормальній взаємодії, можуть, зокрема, бути: завантаженість слідчого, яка призводить до його бездіяльності в окремих кримінальних провадженнях; недостатня кваліфікація або відсутність досвіду у слідчого; наявність адміністративного тиску на слідчого та деякі інші фактори (наприклад, особиста зацікавленість в розвалі справи, підґрунтям якої є корупційна схема, в якій бере участь слідчий або прокурор).

До таких зловживань можна віднести, наприклад, невизнання або несвоєчасного визнання особи потерпілою, що негативно впливає на її доступ до правосуддя. Це ситуації, коли прокурор, зловживаючи своїми процесуальними правами, не бажаючи визнавати особу потерпілою, позбавляє останню права на апеляційне оскарження судового рішення, яке стосується інтересів потерпілого. Ці питання розглядалися в суді, зокрема, у Постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду від 20 травня 2020 р. сформульована правова позиція стосовно невизнаного потерпілого, де йдеться про такий ключовий момент, як: «... посилання суду апеляційної інстанції при закритті провадження, що ОСОБА_1 не є особою, яка набула статус потерпілої, не ініціювала допиту її як потерпілої, не свідчить про те, що вона втратила статус потерпілої ..., який отримала згідно з вимогами закону, а саме приписам ч. 1 ст. 55 КПК під час подачі заяви про злочин...» [12]. І це, зрозуміло не вичерпний перелік зловживань з боку обвинувачення, які негативно впливають на доступ потерпілої особи до правосуддя (всі ситуації мають оціночний характер з огляду на відсутність у КПК критеріїв віднесення реалізації прав чи обов'язків до недобросовісної).

Прокурору простіше врахувати інтереси й позицію підозрюваного, обвинуваченого. Для останнього це може бути достатньо широке коло інтересів – від бажання зміни запобіжного заходу на більш м'який та ін. і до закриття кримінального провадження або суттєвого пом'якшення покарання, а для потерпілого – від бажання уникнути від участі у провадженні і до основного інтересу – загладження підозрюваним (обвинуваченим) шкоди, завданої злочинними діями та притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

Треба констатувати, що компроміс інтересів обвинувачення і захисту не завжди відповідає інтересам потерпілого. Сучасну змагальну модель кримінального процесу, якщо йдеться про потерпілого, певною мірою можна визнати дискримінаційною, оскільки права потерпілого суттєво обмежені, він не є стороною процесу і майже завжди залишається наодинці зі своїми проблемами, не одержуючи необхідної підтримки з боку органів кримінальної юстиції [13, с. 178, 181]: для от-

римання компенсацій він повинен неодноразово з'являтися до слідчого, а потім до суду, де може потрапити під тиск і пресинг з боку підозрюваного (обвинуваченого) та його оточення. Саме тоді виникає феномен «вторинної віктимізації» – для непрофесійних учасників кримінальний процес сам по собі, незалежно від результатів, є тягарем – «покаранням» (тобто йдеться про віктимізацію, яка не є прямим наслідком злочинної дії, а спричиняється реакцією на потерпілого з боку інститутів та окремих осіб [14]).

Тому вважається, що потерпілий, втягуючись в процес досудового слідства, судового розгляду справи (дає свідчення, бере участь в проведенні слідчих (розшукових) та інших процесуальних діях, з'являється до суду та ін.) страждає повторно. І при цьому практично не отримує відшкодування тієї моральної і матеріальної шкоди, що спричиняється процесуальними тягарями.

Виходячи з позиції обов'язковості проведення під час розслідування кримінальних проваджень таких тактичних операцій як «Захист доказів» і «Перевірка показань особи, яка визнає свою вину», до перелічених операцій треба додати й тактичну операцію «Перевірка показань потерпілого».

До основних завдань зазначеної тактичної операції можна віднести, зокрема, отримання інформації (з наступним аналізом з метою оцінки) щодо входження потерпілої особи до певної «групи ризику», в результаті чого суттєво підвищується ризик стати жертвою насильницьких дій з боку певним чином налаштованих осіб, які входять до складу екстремістських угруповань, метою діяльності яких є боротьба з окремими представниками влади та, наприклад, якоїсь часткою населення країни (в тому числі за ознаками раси, мови, кольору шкіри, релігійної належності та ін.), оголошуючи їх відповідальними за існуючі труднощі або розглядаючи джерелом потенційних загроз для країни та ін. І під час розслідування такі особи залишаються під певним тиском. Тобто, йдеться про отримання інформації, в тому числі, про наявність високого ризику отримання потерпілої особи вторинної віктимізації в результаті участі у розслідуванні.

Зокрема, в цьому контексті, можна визначити наступні особливості потерпілих, які потрібно враховувати під час розслідування злочинів:

- наявність в них серйозної психологічної травми, що призводить під час допиту такої особи до хворобливих (негативних) асоціацій, нагадуванню трагічних для особи подій;

- потерпілі, які належать до «груп ризику» – за ознакою, наприклад, національності, раси, релігії, сексуальної орієнтації та ін. – почувають себе невпевненими, інколи обґрунтовано підозрюючи слідчих (працівників оперативних підрозділів або прокурора) в упередженості, використовуючи при цьому свій негативний досвід спілкування з представниками правоохоронних органів в минулому (зокрема, стикаючись з непрофесійною реакцією поліцейських служб на повідомлення про злочини на ґрунті ненависті);

- існування сумнівів щодо своєї безпеки та безпеки своїх рідних та близьких осіб, як наслідок дачі показань про обставини події, яка є предметом розслідування, та викриття винних осіб;

- небажання дачі показань у відкритому судовому засіданні, розуміючи, що в суді будуть присутні обвинуваченні, а в залі – їх однодумці, родичі та друзі, агресивно налаштований натовп, які можуть помститися, зокрема, вчинивши акт самосуду;

- небажання з'являтися до суду після дачі показань на досудовому слідстві після передачі правоохоронцями певної інформації про такі свідчення (часто заради піару) до ЗМІ; зі спробами відмовитися від свідчень, які надані раніше, змінити місце роботи, проживання, виїзд за кордон (у тому числі, з отриманням статусу біженця) та ін.;

- негативним фактором також є перебування потерпілих у складі певної соціальної групи, де своєрідним бар'єром для спілкування зі слідчим є специфіка субкультури (мова, релігія, менталітет, культура і таке ін.), до якої не належить слідчий;

- потребує врахуванню й такий фактор, як «відпрацювання» особою ролі жертви за певною схемою в певних ситуаціях, коли метою «борців з владою» є еміграція, отримання статусу політичного біженця; спроби відмовитися від свідчень, які надані раніше, змінити місце роботи, проживання та ін.

В результаті проведеного аналізу ситуації визначається можливість депонування показань потерпілого відповідно до вимог ст. 225 КПК.

Все це потрібно відображати в окремих криміналістичних методиках розслідування злочинів, де розглядаються питання пошуку та допиту потерпілих (жертв) та надається типова інформація про жертву злочину (як елемент криміналістичної характеристики). Аналогічна інформація може бути представлена в тактиці представництва інтересів потерпілого.

Прокурор під час досудового розслідування, як його процесуальний керівник, використовує окрему криміналістичну методику, яка визначає особливості розслідування, та здійснює певний регулюючий вплив на процес розслідування – формування доказів, а під час розгляду кримінального провадження в суді – реалізує систему доказів. Для цього в криміналістичних методиках і ре-

комендаціях з криміналістичного забезпечення і тактики досудового розслідування, повинні бути передбачені особливості розслідування і підтримання публічного обвинувачення, в тому числі й під час отримання показань потерпілого і у подальшій комунікації з цим учасником кримінального провадження який займає самостійну позицію. При цьому прокурор (слідчий) використовує тактичні прийоми, в рамках проведення тактичних операцій «Віктимність потерпілого», «Перевірка показань потерпілого»; «Захист потерпілого» та ін., що підвищує як ефективність розслідування так і подальший розгляд справи в суді.

Висновки. Ситуації, пов'язані з фактами зловживання процесуальними правами стороною кримінального провадження, призводять до створення вторинної віктимізації потерпілої особи, яка негативно впливає на процес розслідування і розгляду справи в суді. Для уникнення зазначених ситуацій необхідно в окремих криміналістичних методиках розслідування злочинів передбачити перелік найбільш поширених негативних типових ситуацій як у криміналістичній характеристиці, так і при визначенні тактики допиту і спілкування слідчого і прокурора з потерпілим, спрямованими на створення умов для його активної участі у кримінальному судочинстві та викриття винних у вчиненні злочинів. Зазначені рекомендації можуть використовуватися також в тактиці адвокатської діяльності, зокрема, адвокатом, який представляє інтереси потерпілого в кримінальному провадженні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шуило Микола. Десятиріччя дії Кримінального процесуального кодексу України 2012 року як нагода для осмислення нового і переосмислення старого. *Право України*. 2023. № 2. С. 111-131. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001430699> (дата звернення 2.03.2026).
2. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 2 квітня 2020 р. у справі № 161/19398/17. URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=88739861&red=100003c7b25bdcba00e5129973b512e6c15d43&d=5> (дата звернення 2.03.2026). DOI: 10.33498/loou-2023-02-111.
3. Щиголь О.В. Гарантії прав потерпілого на досудовому розслідуванні. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2024. 358 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/handle/15071834/1825> (дата звернення 2.03.2026)
4. Гловюк І.В. Ефективність розслідування домашнього насильства: стандарти Стамбульської конференції та практика ЄСПЛ: *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 84: частина 4. С. 36-43. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/312231> (дата звернення 2.03.2026) DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.4.5>.
5. Резнікова О.І. Віктимологічне пізнання особи у криміналістиці: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: спеціальність 12.00.09. Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 20 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/AFTOREF/Reznikova_O_I_2015.pdf (дата звернення 2.03.2026).
6. Здоровко С.Ф. Типові тактичні операції при розслідуванні вбивств, вчинених організованими злочинними групами: Методичні рекомендації. Харків: Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого. 2002. 48 с. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=EqgucJgAAAAJ&citation_for_view=EqgucJgAAAAJ:YOWf2qJgpHMC (дата звернення 2.03.2026).
7. Лобойко Л.М. Банчук О.А. Кримінальний процес: Навчальний посібник. Київ: Ваіте, 2014. 280 с. URL: <https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/9/2/358176.pdf> (дата звернення 2.03.2026).
8. Патрелюк Д.А. Шляхи підвищення ефективності кримінального переслідування. *Порівняльно-аналітичне правознавство*. 2025. № 1. С. 749-757. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.125> (дата звернення 2.03.2026).
9. Проект Закону Про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень: проект Закону України №3892 від 17.07.2020 (ініціатор проекту Шмигаль Д.А.). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/3413> (дата звернення: 2.03.26).
10. Сольонова О.О. Показання потерпілого як джерело доказів у кримінальному провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність 12.00.09. Київ: НАВС, 2018. 20 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7472c986-8528-4c87-91be-e41d343566f8/content> (дата звернення 2.03.2026).
11. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення механізмів забезпечення завдань кримінального провадження: Закон України №1950-VIII

- від 16.03.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1950-19#n37> (дата звернення: 2.03.26).
12. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду від 20 травня 2020 р. у справі № 539/3185/17. URL: <https://zakononline.ua/court-decisions/show/89395924> (дата звернення 2.03.2026).
13. Щиголь О. Нова концепція процесуального становища потерпілого та його представників у кримінальному провадженні з урахуванням засади процесуального віктимцентризму. *Юридичний вісник*. 2021. № 2. С. 177-185. URL: https://yurvisnyk.in.ua/v2_2021/21.pdf (дата звернення 2.02.2026). DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i2.2171>
14. Рекомендація Rec (2006) 8 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо допомоги потерпілим від злочинів. Ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 967 засіданні заступників міністрів 14 червня 2006 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2006_8_2006_06_14.pdf (дата звернення 2.03.2026).

Дата першого надходження рукопису до видання: 2.03.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації: 3.04.2026

© Бояров В.І., Кучинська О.П., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0